

Hooggeleerde vrouwen en stomme trutten

van Dijk, J.J.M.

Published in:

Hollands maandblad : tijdschrift voor literatuur en politiek

Publication date:

1973

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Dijk, J. J. M. (1973). Hooggeleerde vrouwen en stomme trutten. *Hollands maandblad : tijdschrift voor literatuur en politiek*, 15(310), 28-30.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Hooggeleerde vrouwen en stomme trutten

JAN J. M. VAN DIJK

Burnier stelt het voor alsof ik doende ben om een Vereniging Voor Vrouwenbescherming op te richten; alsof ik sta te popelen om koninklijk goedgekeurd liefdeswerk te verrichten onder haar misdeelde zusters; alsof mijn motto zou luiden: vrouwen zijn natuurlijk geen mannen maar dat is geen reden om hen niet goed te behandelen.

Inderdaad schreef ik dat vrouwen als groep karakterologisch verschillen van mannen en dat hun sexe-typische eigenschappen binnen de bestaande mannenmaatschappij een handicap vormen. Maar in het derde en meest essentiële gedeelte van mijn artikel signaleerde ik vervolgens bepaalde sociaal-economische ontwikkelingen die de biologische handicap van vandaag tot het biologische prae van morgen zullen maken. Een schrijver luisterend naar de roepnaam *Jan* die op dergelijke ontwikkelingen anticipeert, lijkt mij geen ethicus. Als het dan toch iets onaardigs moet wezen eerder een alerte opportunist.

Het sexueel gepreoccupeerde Millettante feminisme noemde ik eerder één der kinderziekten van de vrouwenbeweging. Mijzelf zie ik als schrijver over „wetenschappelijk feminisme” als een overloper. Maar ook voor Burnier c.s. bevatten de annalen van de arbeidersbeweging een heel geschikte benaming: zij zijn de burgerlijke utopisten van het feminisme. Dit utopistische feminisme recruteert zijn aanhangsters uit de kleine groep vrouwen die het binnen de bestaande maatschappij tot „hoogleraar, arts, advocaat, ingenieur” hebben gebracht. Dit zogenaamd radicale feminisme dient slechts ter consolidatie van de bevoorrechte uitzonderingspositie van een kleine minderheid. Tegen deze belangenbehartiging kan men, zeker als man, moeilijk bezwaar maken. Zonder de activiteiten van feministen als Andreas Burnier zou er bovendien nog nauwelijks een vrouwenbeweging bestaan. Toch lijkt theoretisch tegenwerk geboden want hun theoretische opstelling werkt belemmerend op de emancipatie van de „stomme trutten”.

Het feminisme is gebaat bij een politieke theorie die uitgaat van de typische vrouwe-

lijke eigenschappen en de grotere functionaliteit hiervan in de postindustriële maatschappij. Helaas kunnen feministen als Burnier in een dergelijke theorie slechts een bedreiging zien van hun eigen topositie binnen de bestaande maatschappij. Op de reële belangentegenstelling van „hooggeleerde vrouwen” en „stomme trutten” werd in mijn artikel reeds gewezen. De feministen à la Burnier zijn er nog niet in geslaagd om een eigen politieke theorie te formuleren. Deze theoretische onmacht vloeit rechtstreeks voort uit hun sociale positie die immers bepaald wordt door toevallige, althans individuele, factoren. In het geruchtmakende artikel *Radicaal Feminisme*¹⁾ wordt eigenlijk alleen geconstateerd dat de fysieke kracht van mannen in de moderne maatschappij zijn repressieve effectiviteit begint te verliezen. Deze niet weinig simplistische „theorie” over opkomst en ondergang van het patriarchaat werd veertig jaar geleden al door Alfred Adler verdedigd²⁾. De biceps-theorie is er in al die jaren niet overtuigender op geworden.

Wie de sociale werkelijkheid niet wil of kan herleiden tot de biologische en economische onderbouw richt de blik al snel omhoog. Geen wonder dus dat Burnier de huidige successen van het feminisme inmiddels toeschrijft aan interventie van Hogerhand (een nieuw theodicee). Wanneer de Hemelse Moeder ons echter een, momenteel nog incognito opererende, Andreas Burnier heeft gezonden, hoeft de brede massa van „meiderige vrouwen” niet op verlossing te rekenen.

Zoals te voorspellen viel, is Burnier's kritiek voornamelijk gericht tegen mijn biologische ongelijkheidspraemisse³⁾. Volgens mij vertonen de meeste onderzoeksuit-

¹⁾ A. Burnier, *Radicaal Feminisme*, in: *OPZIJ*, januari 1972.

²⁾ A. Adler, *Zur Massenpsychologie*, in: *Int. Z. Indiv. Psych.*, 12, 133-141, 1934.

³⁾ Anders dan Hanneke van Buuren in haar overigens zeer waardevolle artikel in ditzelfde nummer beweert, is mijn biologische ongelijkheidspraemisse niet gebaseerd op één luttel onderzoek maar op een groot aantal door C. Hutt bijeengebrachte onderzoeken.

komsten m.b.t. biopsychische eigenschappen van de twee geslachten het grafische beeld van twee normale verdelingen met verschillende gemiddelden en een zekere overlap. Tevens merkte ik op dat de mannen vaak een grotere spreiding te zien geven dan de vrouwen. Anders dan Burnier kan ik in deze beweringen geen contradictie ontwaren. Wel moet worden toegegeven dat het IQ op bovenstaande beweringen een uitzondering vormt. Aangezien nogal wat van mijn geslachtsgenoten menen dat juist het gemiddelde IQ van de geslachten sterk verschilt, leek het me raadzaam het identieke IQ-gemiddelde uitdrukkelijk te vermelden. Van veel belang is deze uitzondering echter niet. In de door mij enige malen geciteerde opsomming van sexe-typische eigenschappen werd een groot aantal IQ-constituerende eigenschappen genoemd. Volgens Corinne Hutt zijn IQ-scores misleidend omdat vrouwen doorgaans hogere scores behalen op de verbale testonderdelen en lagere scores op de non-verbale (voor de mannen geldt het omgekeerde). Het identieke gemiddelde van de sexen op de uiteindelijke IQ-score berust dus op een compensatie-effect. Ook de intellectuele vermogens van mannen en vrouwen vertonen het vertrouwde grafische beeld: Hobbelige Weg.

In mijn eerdere uitspraken kan ik, zoals gezegd, geen enkele contradictie bespeuren. Zeer zinnig lijkt me echter Burnier's suggestie om niet naar elke biopsychische eigenschap afzonderlijk te kijken maar „naar de belangrijkste tegelijk en tevens naar hun onderlinge interactie” (een driedimensionaal model is daarvoor niet nodig)⁴). Zoals het

⁴) Een aardig idee van collega Z. om de verdelingen van een aantal verschillende gemeten eigenschappen van dezelfde groep grafisch weer te geven in een driedimensionaal model. De realisatie lijkt nogal lastig want je zal de verschillende meeteenheden vergelijkbaar moeten maken. Wanneer het zou lukken, krijg je voor de mannen een model dat misschien aan een bolhoed doet denken. Het model van de vrouwen zal meer lijken op de puntmuts van Eucalypta (kleinere spreiding). Minder geslaagd lijkt me de suggestie om de twee hoofddekseis vervolgens op elkaar te zetten (zonder schaar zal het niet lukken). Laten we bijvoorbeeld aannemen dat de gemiddelde score van de vrouwen op eigenschap A veertig is en van de mannen dertig. Wanneer we de twee hoeden op elkaar leggen valt het verschil tussen de gemiddelden in onze grafische voorstelling plotseling weg. Voor het oog is het verschil opgeheven maar dat berust dan wel op boerenbedrog. Wanneer je alle scores van beide groepen standaardiseert tot z-scores krijg je inderdaad twee keurige klokken of tropenhelmen. Deze standaard-normale tropenhelmen kunnen zonder enig bezwaar op elkaar worden gelegd, want alle gemiddelden zijn dan per definitie gelijk, namelijk nul. De nul van „van nul en gener waarde”. Exact de methodologische waarde van deze gesouffleerde truc-met-tropenhelm.

verbale talent van veel meisjes hun relatief geringe abstractievermogen gedurende het lagere schoolonderwijs effectief compenseert, zullen misschien ook andere eigenschappen elkaar binnen een bepaald functioneel kader compenseren. De „belangrijkste eigenschappen” kunnen echter niet zomaar worden opgeteld tot één karakterologische totaalscore. Om op een eerder gebruikt analogon terug te vallen: het heeft geen enkele zin om de handlengte bij de voetslengte op te tellen ter bepaling van één extremitateitscore, want handen en voeten compenseren elkaar allerminst wanneer het om (hand-) schoenen gaat (en daar gaat het om). Zo heeft het ook geen zin om in het wilde weg de scores van belangrijke eigenschappen bij elkaar op te tellen. Eerst moet gekeken worden welke eigenschappen binnen een bepaald functioneel kader relevant zijn (voor een bepaalde opleiding, functie of sociale rol). Pas daarna kunnen de relevant te achten eigenschappen zinvol „tegelijk en in hun interactie” bekeken worden (eventueel met de hulp van een gesummeerde totaalscore). Compensatie is dan mogelijk maar „versterking” natuurlijk ook.

Binnen het functionele kader van een middelbare schoolopleiding kan bijvoorbeeld gekeken worden naar sexe-typische talenten en naar de sexe-typische studiemotivatie. Veel meisjes zijn relatief goed in verbale vakken maar relatief slecht in non-verbale vakken terwijl ze zwak gemotiveerd zijn voor een specialistische van-mensen-abstraherende opleidingen sterk gemotiveerd voor een opleiding die *other-directed* is. Alle relevante eigenschappen versterken elkaar en wijzen dus gezamenlijk in dezelfde richting (toevallig net de richting van de MMS). Wanneer we, ander voorbeeld, een karakterologische totaalscore voor het beroep van huisarts zouden berekenen, kwamen de vrouwelijke kandidaten als groep waarschijnlijk veel beter voor de dag dan de mannen. Ook in dit voorbeeld lijkt eerder versterking op te zullen treden dan compensatie. Voor allerlei opleidingen, functies en sociale rollen lijken de sexe-typische eigenschappen elkaar eerder te versterken dan te compenseren. Dit neemt niet weg dat Burnier's suggestie zinnig is want er zullen ongetwijfeld ook rollen zijn waarvoor de sexen, ondanks een aantal duidelijke verschillen, per saldo even geschikt zijn. Ook Burnier noemt echter verschillende terreinen waarop in haar ogen niet de minste compensatie optreedt. Als het om „moordpartijen, terreur, onderdrukking, uitbuiting, discriminering, milieuverwoesting- en vernietiging” gaat, ziet ook Burnier de testostero-

eigenschappen niet als onderling compenserend. Wanneer men naar de belangrijkste sexe-typische eigenschappen kijkt in hun gezamenlijke betekenis voor de uitoefening van de belangrijkste sociale rollen lijken vrouwen en mannen duidelijk verschillend gedisponeerd of gekwalificeerd. Verschillend genoeg om zowel op paedagogisch als politiek gebied terdege rekening te houden met de sexe-typische eigenschappen.

Burnier heeft dergelijke „lulpraatjes” al eens eerder gehoord, namelijk uit de mond van voorstanders van het voormalige MMS-onderwijs. Een zekere verwantschap met de filosofie van de MMS onderschrijf ik graag. Ik betwijfel daarom ten zeerste of de spreekwoordelijke „stomme MMS-trutten” inderdaad de dupe zijn geweest van een masculinistische ideologie. Om te beginnen zou ik wel eens aangetoond willen zien dat Burnier’s klasgenotes op het Gymnasium of de HBS voor het merendeel „hoogleraar, arts, etc.” zijn geworden. Ik durf een lieve duit te zetten op de bewering dat het merendeel gehuwd is en zonder beroep. Nog maar een aantal jaren geleden wees een onderzoek uit dat zelfs van de universitaire studentes het merendeel terecht was gekomen op dezelfde plaats als het merendeel van de MMS-meisjes: achter de wastobbe, zullen we maar zeggen. Naar alle waarschijnlijkheid zijn Burnier’s klasgenotes die het tot „hoogleraar, etc.” hebben gebracht inderdaad

beter af. De huidige meisjesstudenten lijken bovendien sterker gemotiveerd te zijn voor een baan dan hun voorgangsters. Toch betekent dit niet dat alle meisjes perse de HBS moeten aflopen want de maatschappelijke toekomst voor academici ziet er op het ogenblik somber uit. Het voorland van veel studenten en studentes zou wel eens sociale zaken kunnen wezen. Veel beter zijn de perspectieven van MMS-meisjes die een hogere beroepsopleiding hebben gevolgd (bijvoorbeeld in de verzorgende sector). Een lokaal onderzoek wees indertijd uit dat vrijwel alle MMS-meisjes die niet voortijdig waren gehuwd een dergelijke opleiding hadden gekozen (niks te „begeerde schoolpartner, stewardess, secretaresse, *au pair* meisje”; allemaal laster). Deze laatste „MMS-trutten” zitten nu dus op rozen. Zij zullen als geen andere bevolkingsgroep profiteren van de overgang naar de postindustriële maatschappij.

Met de vrouwenbeweging wordt het pas menens wanneer de „meiderige vrouwen” zich in grote getalen beginnen te roeren. Wanneer de beweging eenmaal in die beslissende fase zal zijn gekomen, zou het OPZIJ wel eens bepaalde feministen kunnen gelden. Het zou mij niet verbazen wanneer er dan „klappen” zullen worden opgelopen door vrouwen die nu nog in de voorste linies strijden. Dat kan met recht tragisch heten.

